

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z PRZEDMOTU

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Rok szkolny 2023/24

Klasa III Szkoła Branżowa I stopnia

Nr programu ZSZ/P/4/2021, CKZiU-SBI5-WOS-2023

Nazwa programu: Wiedza o społeczeństwie. Program nauczania dla szkoły branżowej.
A. Telicka-Bonecka

Zakres materiału:

Osiągnięcia szczegółowe ucznia w zakresie treści:

Klasa III

Uczeń:

I. Organy władzy publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej

- wyjaśnia, jakie warunki muszą zostać spełnione, aby referendum się odbyło oraz aby jego wyniki były wiążące (w przypadku lokalnych: aby było ważne)
- wyjaśnia – na wybranym przykładzie – wpływ konsultacji publicznych na kształtowanie prawa w Rzeczypospolitej Polskiej
- wyjaśnia, jak przeprowadzane są powszechne i bezpośrednie wybory organów władzy publicznej
- przedstawia strukturę oraz organizację pracy Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (prezydium, komisje, kluby i koła; kworum, rodzaje większości) oraz status posła, w tym instytucje mandatu wolnego i immunitetu
- wymienia kompetencje Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Zgromadzenia Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej
- przedstawia kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej: ceremonialno-reprezentacyjne, w stosunku do rządu, parlamentu i władzy sądowniczej, w polityce zagranicznej oraz bezpieczeństwa państwa
- przedstawia kompetencje Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej
- wymienia podstawowe działy administracji rządowej i zadania wojewody
- wyjaśnia rolę Prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej
- przedstawia procedury powoływania i odwoływania rządu, używając określeń: wotum zaufania, konstruktywne wotum nieufności, wotum nieufności wobec ministra, dymisja

- przedstawia zakres działania poszczególnych poziomów samorządu terytorialnego (gmina, powiat, województwo) w Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem struktury głównych kierunków wydatków budżetowych na te działania oraz źródeł ich finansowania
- przedstawia organy stanowiące i wykonawcze samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej na poziomie gminy i miasta na prawach powiatu oraz powiatu i województwa
- przedstawia strukturę sądownictwa powszechnego i administracyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz zadania Sądu Najwyższego
- przedstawia kompetencje Najwyższej Izby Kontroli, Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Stanu i prokuratury w Rzeczypospolitej Polskiej

II. Prawa człowieka i ich ochrona

- wymienia zasady ogólne i katalog praw człowieka zapisane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej
- przedstawia sądowe środki ochrony praw i wolności w Rzeczypospolitej Polskiej oraz sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich; pisze skargę do Rzecznika Praw Obywatelskich (według wzoru dostępnego na stronie internetowej)
- przedstawia warunki, jakie muszą zaistnieć, aby Europejski Trybunał Praw Człowieka rozpatrzył skargę obywatela
- przedstawia prawa obywatela Unii Europejskiej

III. Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej

- wyjaśnia, czym różnią się normy prawne od innych typów norm
- wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie nie-winności, nie ma winy bez prawa, nieznanostwo prawa szkodzi) i wyjaśnia konsekwencje ich łamania
- przedstawia źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej – wykazuje szczególną moc konstytucji
- przedstawia drogę ustawodawczą
- wyjaśnia podstawowe instytucje prawne części ogólnej prawa cywilnego i prawa zobowiązaniowego w Rzeczypospolitej Polskiej (osoba fizyczna, zdolność prawna a zdolność do czynności prawnych, zobowiązanie)
- wyjaśnia podstawowe instytucje prawne prawa rzeczowego i spadkowego w Rzeczypospolitej Polskiej (własność, formy nabycia własności, spadek, dziedziczenie ustawowe i testamentowe, zachówek)
- wyjaśnia podstawowe instytucje prawne prawa rodzinnego w Rzeczypospolitej Polskiej (małżeństwo, wspólnota majątkowa, prawa i obowiązki rodziców oraz dziecka, w tym pełnoletniego, obowiązek alimentacyjny)
- przedstawia przebieg postępowania cywilnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uczestniczące w nim strony

- wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji organów administracyjnych w Rzeczypospolitej Polskiej
- przedstawia przebieg postępowania administracyjnego w Rzeczypospolitej Polskiej
- przedstawia przebieg postępowania karnego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz uczestniczące w nim strony
- wymienia główne prawa, jakie przysługują ofierze, sprawcy i świadkowi przestępstwa
- przedstawia zadania notariuszy, radców prawnych, adwokatów i prokuratury

IV. Wybrane problemy polityki publicznej w Rzeczypospolitej Polskiej

- przedstawia funkcjonowanie systemu obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w Rzeczypospolitej Polskiej
- wymienia zadania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
- wyjaśnia specyfikę obowiązkowych i dobrowolnych ubezpieczeń zdrowotnych w Rzeczypospolitej Polskiej
- przedstawia cele i zadania centralnej instytucji koordynującej funkcjonowanie służby zdrowia
- wyjaśnia kwestię korzystania z publicznej opieki zdrowotnej
- przedstawia działania w celu ograniczenia bezrobocia i wykluczenia społecznego na przykładzie działalności urzędu pracy w swoim powiecie
- przedstawia możliwości kontynuacji swojej edukacji
- wyjaśnia, w jaki sposób podnosić swoje kwalifikacje zawodowe

Kryteria ocen z wiedzy o społeczeństwie

Poziom wymagań koniecznych na ocenę dopuszczającą:

Uczeń:

- częściowo rozumie polecenia nauczyciela,
- dysponuje niepełną wiedzą określoną w niniejszym programie,
- potrafi z pomocą nauczyciela wyjaśniać poznane pojęcia, zjawiska, procesy,
- przyporządkowuje postacie historyczne do danych wydarzeń i źródeł,
- wykonuje samodzielnie lub przy pomocy nauczyciela proste ćwiczenia i polecenia,
- potrafi z pomocą nauczyciela przedstawić wyniki własnej pracy w formie ustnej i pisemnej,
- prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Poziom wymagań na ocenę dostateczną:

Uczeń:

- dysponuje podstawową wiedzą określoną w programie,
- rozumie polecenia i teksty źródłowe,
- samodzielnie i poprawnie wykonuje proste zadania,
- potrafi odnaleźć podstawowe informacje zawarte w różnego rodzaju źródłach,
- dokonuje selekcji i porównania poznanych zjawisk,
- umie wykorzystać zdobytą wiedzę w praktyce,
- umie określić związki przyczynowo – skutkowe,
- aktywnie uczestniczy w pracach zespołowych,
- przedstawia wyniki własnej pracy w formie ustnej i pisemnej,
- systematycznie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Poziom wymagań na ocenę dobrą:**Uczeń:**

- dysponuje wiedzą w zakresie podstawy programowej,
- dokonuje interpretacji danych zawartych w różnorodnych źródłach, wykorzystuje je do omówienia i rozwiązania problemu,
- posługuje się poprawnym słownictwem z zakresu wiedzy o społeczeństwie,
- potrafi w sposób spójny i poprawny zaprezentować omawianą na lekcjach problematykę,
- potrafi formułować i uogólniać wnioski,
- porównuje wydarzenia z przeszłości z współczesnymi,
- aktywnie uczestniczy w zajęciach lekcyjnych,
- formułuje na forum publicznym własne stanowisko i potrafi je uzasadnić,
- poprawnie wykorzystuje zdobytą wiedzę w praktyce,
- wykazuje zainteresowanie tematyką zajęć, starannie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Poziom wymagań na ocenę bardzo dobrą:**Uczeń:**

- dysponuje pełną wiedzą w zakresie programu szkolnego i potrafi wykorzystywać ją w różnych sytuacjach i w życiu codziennym
- samodzielnie poszukuje informacje i dokonuje ich selekcji oraz hierarchizuje,
- dokonuje analizy i interpretacji różnych wydarzeń oraz uzasadnia własny sposób oceny,
- dokonuje właściwej interpretacji nowych zjawisk, czy aktualnych wydarzeń,

- integruje wiedzę z różnych przedmiotów,
- w sposób twórczy rozwiązuje problemy,
- potrafi kierować pracą zespołu,
- dokumentuje efekty działań,
- przedstawia własne opinie na forum publicznym (debata, dyskusja, przemówienie),
- uczestniczy i osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych,
- wykonuje zadania indywidualne, systematycznie wykorzystując dodatkową literaturę,
- ocenia otaczającą rzeczywistość społeczno-polityczną zgodnie z przyjętymi kryteriami wartości,
- rozwija własne zainteresowania.

Poziom wymagań na ocenę celującą

Uczeń:

- dysponuje pełną wiedzą z podstawy programowej,
- wykazuje się opanowaniem wszystkich umiejętności określonych w podstawie programowej,
- współpracuje z nauczycielem, rozwija własne zainteresowania,
- wykazuje szczególne zainteresowanie przedmiotem i dysponuje pogłębioną wiedzą o zjawiskach i procesach historycznych,
- chętnie podejmuje się zadań dodatkowych,
- wykazuje się aktywnością w szkole i poza nią np. w regionie, wolontariacie
- przedstawia wyniki samodzielnej pracy przygotowanej z wykorzystaniem warsztatu naukowego,
- osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych,
- realizuje projekty edukacyjne,
- prezentuje raport z własnego działania i grupy,
- prezentuje swoje dokonania w klasie lub na lekcjach otwartych w formie: odczytu, wykładu, prelekcji czy debaty.

Kryteria oceniania są zgodne ze Statutem szkoły. Ocena roczna jest wystawiana przez nauczyciela.